

Konkluzja
później
seczę
Z-ca Przewodniczącej
Rady Dyscypliny Nauki Medyczne
prof. dr hab. Tomasz Grzybowski

UNIwersytet Medyczny w Lublinie
KATEDRA I KLINIKA CHOROÓB ZAKAŻNYCH
Staszica 16, 20-081 Lublin
Tel. 81 534 94 14; Fax 81 534 94 10

Ocena rozprawy doktorskiej

Lek Justyna Franczak

Tytuł rozprawy:

Ospa wietrzna u dzieci w 25-letniej obserwacji, z uwzględnieniem pandemii COVID-19.

Przedstawiona do oceny rozprawa doktorska porusza istotny z naukowego i praktycznego punktu widzenia problem przebiegu klinicznego ospy wietrznej u dzieci z uwzględnieniem wpływu choroby COVID-19. Analiza obejmuje bardzo długi okres czasu – 25 lat, w czasie których pojawiło się wiele czynników, które mogły mieć wpływ zarówno na epidemiologię ospy wietrznej, jak też jej przebieg kliniczny. Oprócz wspomnianej pandemii COVID-19 niewątpliwie należały do niej: wprowadzenie szczepień przeciwko ospie wietrznej w 2003 roku, zwiększenie liczby terapii immunosupresyjnych i zaburzeń odporności u dzieci i dorosłych, wzrost częstości występowania oporności na leki przeciwniekcyjne (zwłaszcza antybiotyki), jak też zmiany kulturowe i społeczne związane z szerzeniem się chorób zakaźnych. Postrzeganie problemu ospy wietrznej u dzieci to także stanowisko rodziców w kwestii konieczności zgłaszania się z dzieckiem do lekarza jak i nastawienia do szczepień.

Analiza przedstawiona w pracy dotyczy okresu 25 lat zatem wnioski sformułowane w przedstawionej do oceny pracy mogą mieć duże znaczenie zarówno w przypadku obecnych zachorowań, jak i w przypadku innych chorób infekcyjnych, a nawet pod kątem przyszłych zagrożeń epidemiologicznych.

Podjęcie tematu przebiegu klinicznego i powikłań ospy wietrznej, ze szczególnym uwzględnieniem wpływu COVID-19 w tej populacji pacjentów uważam za celowe i cenne. Istnieją co prawda opracowania z tego zakresu w literaturze światowej, ale zwrócenie uwagi

przez Doktorantkę na pewne aspekty kliniczne oraz odrębności typowe dla pacjentów z deficytem odporności nadają tej pracy cechy oryginalności.

Rozprawa Lek Justyny Franczak została opracowana pod kierownictwem i opieką Pani Prof. Małgorzaty Pawłowskiej, Kierownika Katedry Chorób Zakaźnych i Hepatologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Collegium Medicum w Bydgoszczy. Ośrodek ten jest wiodącym w kraju w zakresie chorób infekcyjnych dzieci, co stanowi pewną gwarancję jakości prowadzonych badań naukowych.

Rozprawę doktorską stanowi cykl powiązanych tematycznie trzech prac oryginalnych, opublikowanych w latach 2018 -2024, w recenzowanych czasopismach, w tym dwóch z listy filadelfijskiej. Sumaryczny IF prac wynosi 7,7, a punktacja MNiSW 252 punkty. W przypadku dwóch prac Doktorantka jest pierwszym autorem, w jednej drugim. Doktorantka starannie przygotowała omówienia tych prac, uzasadnienie wyboru tematów badawczych, zestawienie metod badawczych oraz całościowe i konkluzywne spojrzenie na zagadnienie, co sprawia, że otrzymujemy pracę nie tylko merytorycznie ważną, ale także przyjemną w lekturze i zrozumiałą nie tylko dla specjalistów. Tym bardziej, że analiza prac została poprzedzona ogólnym wstępem omawiającym epidemiologię i profilaktykę ospy wietrznej, ze szczególnym uwzględnieniem szczepień ochronnych. Dodatkowo omówiono w zwięzły sposób COVID-19 i jego możliwy wpływ na epidemiologię innych chorób zakaźnych, oczywiście przede wszystkim ospy wietrznej.

W pierwszej pracy oryginalnej dokonano retrospektywnej analizy danych medycznych 761 pacjentów hospitalizowanych z powodu powikłań ospy wietrznej w Oddziale Pediatrii, Chorób Infekcyjnych i Hepatologii Wojewódzkiego Szpitala Obserwacyjno-Zakaźnego w Bydgoszczy. Okres analizy stanowią lata od 1999 do końca 2017 roku. Bardzo liczne kryteria ujęte w analizie pozwoliły na sformułowanie ciekawych wniosków, w tym dotyczących charakteru i częstości powikłań, w tym infekcji bakteryjnych oraz powikłań neurologicznych w poszczególnych okresach analizy oraz grupach wiekowych, a także w odniesieniu do współistnienia zaburzeń odporności. Trochę dziwi sformułowanie dwóch grup badanych w odniesieniu do czasu przed wprowadzeniem szczepień ochronnych oraz po ich wprowadzeniu. Wydaje się, że sam fakt pojawienia się szczepień w Programie Szczepień Ochronnych nie powinien mieć znaczenia dla profilu hospitalizowanych pacjentów, co

zresztą potwierdza przeprowadzona przez Autorów analiza. Wykazano, że żadne z hospitalizowanych dzieci nie było szczepione przeciwko ospie wietrznej.

Tym niemniej uzyskano bardzo cenne dane dotyczące najczęstszych powikłań ospy wietrznej u dzieci, oraz wykazano brak różnic w odniesieniu do zaburzeń odporności.

W drugiej publikacji przeanalizowano problem częstości występowania przeciwciał przeciwko SARS-CoV-2 u dzieci hospitalizowanych z innych niż COVID-19 przyczyn. Praca ta dosyć luźno jest związana z zasadniczym tematem pracy doktorskiej i szkoda, że nie wyodrębniono w grupie badanej dzieci z zakażeniem wirusem ospy wietrznej. Tym niemniej otrzymujemy obraz profilu hospitalizowanych dzieci w czasie pandemii COVID-19, u których to nie COVID-19 stanowił wskazanie do hospitalizacji. Z perspektywy czasu wartość testów serologicznych jest oceniana bardzo krytycznie. Jednak wykrycie obecności anty-SARS-CoV-2 u dzieci, które nie miały w wywiadzie choroby COVID-19 świadczy o częstym skąpo- lub bezobjawowym przebiegu choroby w tej grupie wiekowej. Autorzy starają się wyjaśnić przyczyny częstszego występowania przeciwciał w grupie dzieci z chorobami przewlekłymi.

Celem trzeciej publikacji, która w największym stopniu odpowiada na cele wytyczone sobie przez Doktorantkę, była ocena wpływu pandemii COVID-19 na epidemiologię oraz przebieg kliniczny ospy wietrznej u dzieci hospitalizowanych w Oddziale Pediatrii, Chorób Infekcyjnych i Hepatologii Wojewódzkiego Szpitala Obserwacyjno-Zakaźnego w Bydgoszczy. Ponieważ analizowano okres od 1 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2023 roku możliwe jest przekrojowe spojrzenie na problem z wyodrębnieniem okresu przed wybuchem pandemii, w czasie jej trwania oraz w okresie ustępowania szczytowej fazy pandemii. W analizowanym okresie hospitalizowano 350 dzieci, co stanowi dużą reprezentatywną grupę badaną, z możliwością przeprowadzenia wiarygodnej analizy statystycznej wyników. Bardzo interesujące są wyniki analizy profilu chorób przewlekłych u leczonych dzieci w poszczególnych przedziałach czasowych. Podobnie zaobserwowano różnice w częstości występowania poszczególnych typów powikłań. Chociaż niełatwe jest uzasadnienie dlaczego przed lub w trakcie pandemii poszczególne typy powikłań występowały częściej, zależności te stanowią przyczynek do dalszych analiz. O ile rzadsze występowanie powikłań miejscowych w formie zakażeń bakteryjnych jest możliwe do wyjaśnienia poprawą higieny

osobistej, noszeniem maseczek czy ograniczeniem kontaktów międzyludzkich, o tyle trudno uzasadnić zmniejszenie się częstości występowania powikłań neurologicznych.

Na podstawie przedstawionych trzech publikacji, stanowiących podstawę wszczęcia postępowania o nadanie stopnia naukowego doktora, Doktorantka sformułowała 4 wnioski. Są one dosyć ogólne, ale odpowiadają na cele pracy. Za szczególnie cenne uważam te związane z analizą zmiany profilu powikłań ospy wietrznej pod wpływem pandemii COVID-19.

Pracę kończą streszczenia w języku polskim i angielskim oraz wykaz cytowanego piśmiennictwa, który obejmuje 42 pozycje, głównie z ostatnich lat.

Na koniec dostępne są również kopie publikacji włączonych do cyklu, co ułatwia analizę. Ponadto zawarte są oświadczenia współautorów.

W tym miejscu pragnę przytoczyć kilka uwag, które powstały w czasie czytania pracy doktorskiej.

W kontekście pierwszej publikacji podstawową uwagę stanowi nie do końca zrozumiały wybór okresów do analizy danych w kontekście wprowadzenia szczepień, ale oczywiście należy traktować to jako indywidualną koncepcję autorki(autorów). Sam pomysł jest ciekawy, ale aby wykazać wpływ pojawienia się szczepień na charakter powikłań ospy wietrznej należałoby zapewne spojrzeć na problem z bardziej odległej perspektywy – może wydzielić okres bezpośrednio i po 10 latach od ich wprowadzenia?

Publikacja trzecia jest najciekawsza w kontekście tematu pracy doktorskiej, jedyna uwaga dotyczy pomylenia kolejności autorów w tytule publikacji.

Oceniając rozprawę w całości, pragnę podkreślić bardzo dojrzałe i praktyczne podejście Doktorantki do podejmowanych przez Nią zadań badawczych. Należy docenić oryginalność tematu, i praktyczny aspekt analiz. Ospa wietrzna rzadko stanowi przedmiot zainteresowań młodych naukowców, a jak wynika ze wstępu ocenianej pracy, stanowi ona nadal bardzo poważny problem kliniczny i epidemiologiczny. Moim zdaniem, mamy do czynienia z niezwykle cenną i bardzo edukacyjną pracą naukową, mającą liczne aspekty praktyczne. Formuła Pracy Doktorskiej jest poprawna i zawiera wszystkie niezbędne elementy.

Rozprawa doktorska Lek Justyna Franczak pt. „Ospa wietrzna u dzieci w 25-letniej obserwacji, z uwzględnieniem pandemii COVID-19.” spełnia warunki określone w art. 187

ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018 poz. 1668 z późn. zm.) (oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, wykazanie ogólnej wiedzy teoretycznej kandydata w dyscyplinie oraz umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej). W związku z tym mam zaszczyt przedstawić Radzie Dyscypliny Nauki Medyczne Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy wniosek o dopuszczenie lek. Justyny Franczak do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Prof. dr hab. med. Krzysztof Tomasiewicz

Lublin 25.08.2025

KIEROWNIK
Katedry i Kliniki Chorób Zakaźnych U.M.
w Lublinie

prof. dr hab. n. med. Krzysztof Tomasiewicz